

Hedersnormer

Hedersnormer handlar om de sociala regler och förväntningar som exempelvis en familj eller ett samhälle har kring beteende, klädsel, och relationer. Framförallt är hedersrelaterade normer kopplat till starka patriarkala och heteronormativa föreställningar. Hedersnormer avser att människor, framförallt kvinnor och flickor men ibland också män och pojkar, utsätts för påtryckningar som begränsar deras liv. Detta för att upprätthålla familjens kontroll över en och därmed familjens ”heder”.

Dessa normer kan vara restriktiva och begränsa individens frihet och självständighet. Till exempel kan hedersnormer diktera vilka personen får umgås med, vilka fritidsintressen den får ha, vem personen får vara ihop med, vad den får utbilda sig till eller arbeta med. Att bryta mot dessa hedersnormer kan resultera i social utstötning eller förlust av familjens stöd och gemenskap, i värsta fall hot om våld, faktiskt våld och mord. Normerna och förväntningarna uttrycks ofta mer subtielt, kanske genom suckar och blickar eller att man pratar nedvärderande om andra som bryter mot de normer man tycker är rätt.

Det kan också hända att elever inte får vara med på vissa lektioner som idrott eller undervisning om sexualitet, samtycke och relationer.

Barns rättigheter

Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är fristående individer med egna rättigheter. Sedan 2020 är barnkonventionen lag i Sverige. Den innehåller 54 artiklar, som alla är lika viktiga. Fyra grundläggande principer ska enligt barnkonventionen alltid beaktas:

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde.
- Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.
- Alla barn har rätt till liv och utveckling.
- Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

TEMAN

Novell

- Hedersnormer
- Barns rättigheter
- Familj
- Vänskap
- Kärlek
- Utsatthet i hemmet

Övningar

- Hedersnormer
- Barns rättigheter
- Barnkonventionen
- Familj
- Utsatthet i hemmet

FÖRDJUPNING

→ Se länksamling på klasskompisar.se

TIPS

→ En förkortad version av barnkonventionen finns på hemsidan Mina Rättigheter. Se länksamlingen på klasskompisar.se

EPA Enskilt • par • alla

BERÄTTA Fatima och hennes familj får besök av farbror Ahmed. Fatima vill jättegärna sova över hos kompisen Elliot tillsammans med några andra kompisar. Men pappa tycker inte att det är lämpligt och mamma säger inte emot.

FRÅGA Vad känner Fatima när hon inte får gå ut på kvällen?

Betona att det inte finns något rätt eller fel svar.

- Låt var och en fundera tyst enskilt i cirka en minut.
- Be barnen fundera tillsammans med den som sitter bredvid i någon minut.
- Lyft frågan i hela gruppen.

LEK Vem är min vän?

En av deltagarna får gå ut ur rummet. De övriga utser någon som får vara "vännen". Deltagaren som fick gå ut kallas in igen och frågar någon "Vem är min vän?". Den som svarar säger något som beskriver "vännen", till exempel "Din vän har en grön tröja" eller "Din vän tycker om bilar". Sedan fortsätter personen att fråga deltagarna tills denne fått tillräckligt många ledtrådar och kan avslöja "vännen". Därefter får "vännen" gå ut och en ny vän utses.

SYFTE

- Få alla att reflektera
- Skapa trygghet i diskussioner

SYFTE

- Gruppstärkande
- Bli sedd och se andra
- Positiv stämning i gruppen

HELGRUPP Barns rättigheter

FRÅGA Vilka rättigheter har ni och andra barn? Vilka borde ni ha? Finns det tillfällen där ni känner att era rättigheter inte blir tillgodosedda?

SKRIV på tavlan och **DISKUTERA** deras tankar.

BERÄTTA Du som barn vet att det ser olika ut i olika familjer. Olika regler gäller om vad man får och inte får göra, regler kring läxor, vilken tid man ska komma hem på kvällen och så vidare. Eftersom du är under 18 år och inte är myndig har dina vårdnadshavare rätt att bestämma och sätta gränser som är till för att skydda dig. Men de får inte bestämma hur du ska känna eller tycka om saker. Du har rättigheter även fast du inte är myndig!

FN:s barnkonvention är lag sedan 2020. Fyra viktiga principer:

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde.
- Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.
- Alla barn har rätt till liv och utveckling.
- Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Du har rätt till privatliv fast du bor hemma och är under 18 år. Det kan till exempel betyda att dina vårdnadshavare inte ska läsa din dagbok och att du ska ha möjlighet att kunna vara ifred ibland. Du har också rätt att tycka om vem du vill, vara vän med vem du vill och du har rätt till fritid, lek och vila. Barn ska skyddas mot alla former av våld och sexuella övergrepp. Det är olagligt att slå eller hota barn.

Alla barn har rätt till trygghet och att få utvecklas på bästa sätt. Ingen har rätt att göra dig illa, varken fysiskt eller psykiskt. Du bestämmer över din kropp och ingen får röra dig om du inte vill.

Du får bli kär i vem du vill och när du blir vuxen har du rätt att gifta dig med vem du vill. Du ska inte bli tvingad till äktenskap.

Du har också rätt att tro på vilken eller vilka gudar du vill – eller ingen gud alls. Ingen kan tvinga dig att vara religiös eller att inte vara religiös.

SMÅGRUPPER Vad känner Fatima?

Dela upp barnen i mindre grupper om tre till fyra i varje. Det är okej att inte hinna alla frågor, och det finns inte något rätt eller fel svar.

- Vilka känslor har Fatima inför filmkvällen?
- Vad gör att hon så gärna vill sova över?
- Vad känner hon när hon inte får lov att gå ut?
- Vad gör att Fatima går hemifrån ändå?

Samtala i helgrupp.

SYFTE

- Få kunskap om, och fundera kring, barns rättigheter

SYFTE

- Förstå känslor genom att sätta sig in i Fatimas situation

VÄRDERINGSÖVNING Fyra hörn

I en fyrahörnsövning ställs deltagarna inför en frågeställning och får sedan fyra alternativ att ta ställning till. Ett av hörnen bör vara ett öppet hörn för den som har ett eget alternativ.

- Ge deltagarna kort betänketid under tystnad och på en given signal börjar alla gå mot det hörn de valt.
- Låt deltagarna inom respektive hörn berätta för varandra varför de valt just det hörnet.
- Varje hörn-grupp berättar för hela gruppen varför de valt detta hörn. Uppmuntra deltagarna att byta hörn om de ändrat sig efter att ha hört andras argument.

Under övningen uppmuntras olika åsikter. Det finns inget rätt och fel.

FRÅGESTÄLLNINGAR

Ska 12-åringar få sova över hos vem de vill?

1. Nej, det är upp till ens vårdnadshavare
2. Ja, man är gammal nog att bestämma
3. Bara om det är kompisar av samma kön
4. Eget alternativ

När en 12-åring och dens föräldrar bråkar och tycker olika, vad är bäst att göra?

- Lyssna på föräldrarna och göra som de vill
- Göra det man själv vill
- Ta hjälp av någon för att hitta en lösning som båda parter kan acceptera
- Eget alternativ

Arbetsblad

Arbetsbladet är till för enskild reflektion, men lämnas till ledaren. Här får varje barn fundera över om de är nöjda med vad de får bestämma hemma. Det kan vara ett sätt för ledaren att upptäcka om något barn är utsatt för stora begränsningar.

SYFTE

- Reflektera
- Öva på att uttrycka sin åsikt
- Hitta strategier

BESKRIVNING

→ Utförlig beskrivning av fyrahörnsövningar: Se sidan 9 i **Presentation och vägledning**

